

Pfv.IV.20.538/2015/16.szám

A Kúria a dr. Lőrincz Ottó ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Berhidai-Parragh Imre jogtanácsos által képviselt Budapesti Rendőr-főkapitányság I. rendű alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Nyíregyházi Törvényszéken 6.P.21.508/2013. számon megindult és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.459/2014/5. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 34. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 519.400 (ötszáztizenkilencezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak megtéríteni.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás értelmében az igazságügyi szakértői névjegyzékbe bejegyzett felperes és a .. között 2011. április 27-én megbízási szerződés jött létre, a társasház 2010. június 18-án ért káreseményből eredő károsodások meghatározása céljából, szakértői vélemény elkészítésére. A felperes a szakértői véleményt 2011. június 2-án elkészítette, azonban a társasház annak hiányosságaira hivatkozva a megállapodás szerinti 200.000 forint szakértői díjból 23.000 forintot nem fizetett meg. A felperes a díjtartozás megfizetésére személyesen és telefonon több alkalommal eredménytelenül szólította fel a társasház közös képviselőjét, aki sérelmezte a felszólítások

tartalmát. A társasház közös képviselője 2011. szeptember 6-án a felperes zaklató és fenyegető magatartására hivatkozva feljelentést tett a rendőrségen. A feljelentést először elutasította a rendőrség, majd az ügyészség határozattal elrendelte a nyomozást. Ezt az eljárást az alperes alárendeltségébe tartozó Budapest XIV. kerületi Rendőrkapitányság folytatta le 01140/4593/2011.Bü. szám alatt.

A nyomozó hatóság a felperessel a gyanúsítást először zaklatás vétségének, majd önbíráskodás büntettének a megjelölésével közölte. Az eljárás során a felperes - nagyobb részben eredménytelenül - számos panaszt és kizárási indítványt terjesztett elő. A büntetőeljárás során 2012. szeptember 17-én került sor a felperes és a társasház közös képviselőjének szembesítésére, majd - az ügyészség az eljárás tárgyát képező bűncselekmény megjelölésének a hiányosságára felhívó határozata szerint - 2012. december 6-án közölte a nyomozó hatóság a felperessel a gyanúsítás módosítását. 2012. december 19-én a vádemelési javaslat ügyészség részére megküldéséről szóló tájékoztatással a nyomozó hatóság ismertette a felperessel a nyomozás iratait. 2013. május 21-én a Budapesti XIV. és XVI. Kerületi Ügyészség a nyomozást a Be. 190. § (1) bekezdés b) pontja alapján megszüntette azzal, hogy nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.

A felperes módosított keresetében kérte kötelezni az I.r. alperest nem vagyoni kártérítés címén 8.794.000 forint megfizetésére azzal, hogy személyiségi jogait megsértve, hamis tényállás mellett, bizonyítékok nélkül, alapos gyanú hiányában kezdeményezett vele szemben büntetőeljárást és a nyomozás során nem végezte el megfelelően a szembesítést, mert az nem terjedt ki a díjhátralék megfizetésének elmaradására és bár nem értette meg a 2012. december 6-ai gyanúsítás módosítását, mégis vele szemben vádemelési javaslattal élt az alperes. Előadta, hogy az I.r. alperes jogellenes magatartása miatt igazságügyi szakértői és magánnyomozói tevékenységét nem tudta végezni, csorbult a szakmai minősítése, csökkent a szakértői piaca, mozgástere.

Az I.r alperes jogellenes magatartás hiányára hivatkozva a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. A felperes korábban perbe vonta a II.r. alperesként a Legfőbb Ügyészséget, amellyel szemben a pert az elsőfokú bíróság jogerősen, külön végzéssel megszüntette.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét teljes mértékben elutasította, kötelezte a felperest az alperes javára perköltség megfizetésére, valamint a le nem rótt kereseti illeték megfizetésére az állam javára. Ítéletének indokolásában az elsőfokú bíróság elemezte a közigazgatási jogkörben okozott kár

megállapításának törvényi feltételeit (jogellenes magatartás, a hátrány bekövetkezése, a hátrány és a jogellenes magatartás közötti összefüggés, a károkozás felróhatósága, jogorvoslat lehetőségének kimerítése). Megállapította, hogy bármely feltétel hiányában kártérítés megfizetésére nincs lehetőség. Rögzítette: a nyomozó hatóság a nyomozást elrendelő kötelező ügyészi határozatra figyelemmel nem járt el jogellenesen, amikor megindította a zaklatás vétsége miatt a nyomozást és nem járt el jogellenesen akkor sem, amikor a feljelentő ismételt meghallgatását követően a bűncselekmény minősítését felülvizsgálta. A vonatkozó bírói gyakorlat ismertetésével kiemelte, hogy a nyomozó hatóság mérlegelési jogkörében eljárva dönt arról, hogy a büntetőeljárást megindítja vagy sem. Ugyancsak mérlegeléssel dönt arról, hogy megállapítja a konkrét személlyel kapcsolatban a gyanú fennállását. A gyanúsításhoz nem szükséges bizonyosság, elegendő annak valószínűsítése, hogy bűncselekmény történt és annak elkövetésével meghatározott személy valamely tény alapján összefüggésbe hozható. A nyomozó hatóság mérlegeléssel döntött arról, hogy a társasház közös képviselőjének tanúvallomásában előadott tényeket összevetik a törvényi tényállással és azt a felperes személyével összefüggésbe hozták. Miután a tanú vallomása alapján valószínűsíthető volt, hogy a felperes a közös képviselővel szemben megbízási díjhátralék behajtása céljából lépett fel és a tanú előadása szerint fenyegetéssel kívánt ennek érvényt szerezni, ezért a tanúvallomás, mint bizonyíték értékelése és a törvényi tényállással való összevetése során jogalkalmazói tevékenységet végzett, amellyel nem valósított meg jogellenes magatartást, mert a rendelkezésre álló bizonyíték a bűncselekmény elkövetésének valószínűsítésére alkalmas volt. Az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy jogellenesség hiányában a gyanúsítással az I.r. alperes nem sérthette meg a felperes személyhez fűződő jogát sem. Önágyában az a körülmény, hogy a felperes első idézésén más bűncselekmény került megjelölésre, mint második alkalommal, nem minősül olyan súlyú szabálysértésnek, amely a személyhez fűződő jogok sérelmét eredményezné. Arra is figyelemmel, hogy a felperes tényleges meggyanúsítására a bűncselekmény minősítésének felülvizsgálata során súlyosabb bűncselekmény vonatkozásában került sor.

Az elsőfokú bíróság a büntető iratok megvizsgálása után megállapította, hogy megtörtént 2012. szeptember 17-én a felperes és a társasház közös képviselőjének a szembesítése. Ennek során a nyomozó hatóság kitért a vitatott díjhátralék megfizetésének elmaradására is, ezért nem volt indokolt a szembesítés megismétlése vagy kiegészítése. A nyomozó hatóság 2012. december 6-án pontosította a felperesi panasz alapján meghatározott ügyészi határozat indoklásában foglalt iránymutatás szerint az elkövetés helye és ideje tekintetében a gyanúsítást, ez nem volt jogellenesnek tekinthető, figyelemmel arra, hogy a gyanúsítás alapjául szolgáló bűncselekmény minősítése nem változott. A

felperes érvelésére figyelemmel külön megállapította, hogy a büntetőeljárás törvény nem tartalmaz olyan előírást, amely szerint vádemelési javaslattal a nyomozati iratokat a nyomozó hatóság csak akkor küldhetné meg az ügyésznek, ha a gyanúsítás lényegét a gyanúsított megértette. Ehhez képest nem sértett jogszabályi rendelkezést az I.r. alperes akkor, amikor a gyanúsítás módosításának közlése és az iratismertetés után az iratokat vádemelési javaslattal megküldte az ügyésznek, annak ellenére, hogy a felperes olyan írásbeli nyilatkozatot tett, hogy a gyanúsítás módosítását nem értette meg. Értékelte azt a körülményt az elsőfokú bíróság, hogy a gyanúsítás módosítása kizárólag a tényállás pontosítását foglalta magában, de a bűncselekmény minősítését nem változtatta meg. Összességében megállapította, hogy a nyomozó hatóság magatartása nem volt jogellenes és felróható, így az I.r. alperes kártérítési felelőssége nem állapítható meg. Kiemelte: önmagában az a körülmény, hogy utóbb az ügyész bizonyítottság hiányában megszüntette, az I.r. alperes részéről jogellenességet nem alapoz meg, tekintettel arra, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint az egyértelműen súlyos és feltűnően kirívó tévedések, hibák kivételével a jogértelmezési, jogalkalmazási tévedések vagy hibák a felróhatóság körén kívül esnek. Az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy a felperes nem tett eleget a rá háruló bizonyítási kötelezettségnek abban a körben, hogy az I.r. alperes által folytatott nyomozás miatt köztudomásúnak tekinthető lelki terheken kívül más hátrányt is elszenvedett volna, nem bizonyította, hogy a nyomozás miatt igazságügyi szakértő és magánnyomozói tevékenységét nem tudta volna végezni vagy szakmai minősítése, valamint szakértői piaca csökkent volna.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest perköltség és illeték megfizetésére kötelezte. A jogerős ítélet megállapította: az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a bizonyítékokat megfelelően értékelte, a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetése és érdemi döntése is helytálló volt. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásával is maradéktalanul egyetértett a másodfokú bíróság. A jogerős ítélet kiemelte: az elsőfokú bíróság helytállóan hívta fel a kártérítési felelősség megállapításának törvényes feltételeit és a felróhatóság mércéjének meghatározása tekintetében kialakult következetes bírói gyakorlatot. Ennek megfelelően nem felróható a károkozás, ha a közhatalmi szerv úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ennek alapvető mércéje a károkozással érintett eljárásra vonatkozó eljárásjogi szabályok betartása, ugyanakkor a jogszabályi rendelkezések esetleges megsértése még nem vonja maga után feltétlenül a felróhatóság megállapítását, ahhoz a gondos, adott helyzetben elvárható eljárás mércéjének a megsértése is szükséges.

Következetes és egyértelmű a másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint az a bírói gyakorlat, hogy önmagában az a körülmény, hogy az ügyben eljáró hatóság helytelenül alkalmazta vagy nem alkalmazta a jogszabályokat, önmagában nem elég a kártérítési igény megalapozására, ehhez olyan többlettényállásra van szükség, amely nem egyszerűen a jogszabályoknak a jóhiszemű, bár esetleg téves alkalmazását, hanem a gondossági mércének a sérelmét is megállapíthatóvá teszi. A bírói gyakorlat szerint a jogalkalmazó szerv felelősségét csak a kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozza meg, önmagában a jogszabály eltérő vagy téves értelmezése, a bizonyítékok téves értékelése, illetve az a körülmény, hogy a határozat, intézkedés utóbb tévesnek bizonyult, még nem vezethet a közreműködő szerv felróhatóságának, ebből következően kártérítési felelősségének a megállapításához.

A jogerős ítélet indokolásában kifejtette: a büntetőeljárás ténye az érintetteket nyilvánvalóan megviseli, azonban a büntető feljelentés az igényérvényesítés megengedett, jogszerű eszköze, meg nem határozható mértékű, valószínűséget igénylő gyanú alapján a büntetőeljárás lefolytatása, a nyomozó hatóságok, az ügyészségek és a bíróságok törvényi kötelezettsége. A büntetőeljárás során esetlegesen megvalósult nem kirívóan súlyos tévedések, hibák korrigálásának elsődleges eszközei az adott eljárásban igénybe vehető törvényes jogorvoslatok, ezekkel a felperes a nyomozás során élt is. Önmagában az a körülmény, hogy a gyanúsított a gyanúsítás megtörténtével a büntetőeljárás lefolytatásával nem ért egyet, ugyancsak nem alapozza meg a nyomozó hatóság kártérítési felelősségét. Az I.r. alperes kártérítési felelőssége tehát csak akkor lehetett volna megállapítható a jogerős ítélet szerint, ha az I.r. alperes felelősségi körébe tartozó nyomozó hatóság az eljárás lefolytatása során a jogszabályi és a gondossági mércét is megsértette volna, amelyet azonban a per adatai nem támasztottak alá.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Pontosított felülvizsgálati kérelmében (Pfv/14.sz. irat) elsődlegesen kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a jogerős ítélet megváltoztatása mellett az I.r. alperes kereset szerinti marasztalását azzal, hogy az igényelt nem vagyoni kártérítés összegét 5.194.000 forintba szállította le. Másodlagosan kérte, hogy a hatályon kívül helyezés mellett a Kúria az első fokon eljáró bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat meghozatalára. A kérelem álláspontja szerint az eljáró nyomozó hatóság súlyosan megsértette a büntetőeljárásról szóló jogszabály számos rendelkezését. Vele szemben minden valós alap nélkül folytattak büntetőeljárást, amely során többszörösen megsértették emberi méltóságát. A felperes szerint vele szemben ténylegesen nem is volt megalapozott alapos gyanú, mert nem is volt

közte és a társasház között vitatott megbízási díj, tekintettel arra, hogy a kérdéses összeget a társasház neki ténylegesen megfizette. Kérelmének indoklásában a felperes kiemelte, hogy a büntetőeljárás szabályait is sorozatosan megsértették, a feljelentő-tanúval szemben lefolytatott szembesítés nem volt teljes körű, azt hiányosan végezték el, továbbá nem értékelte a nyomozó hatóság megfelelően azt a körülményt, hogy ő úgy nyilatkozott a gyanúsítás módosítását követően, hogy a gyanúsítást nem értette meg. A felperes kifogásolta azt is, hogy nem tartották be a DNS mintavételre, illetve annak a bűnügyi nyilvántartásban való törlésre vonatkozó szabályokat sem. A felperes szerint az eljárt bíróságok tévesen állapították meg az eljárási illeték mértékét is, illetve megjegyezte, hogy a másodfokon zajlott iratismertetés sem volt megfelelő, s noha kérelmére az ítéletáblai tanács elnöke ismertette az általa csatolt bizonyítékokat, azokat döntésénél nem vette figyelembe.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Pp. 275. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló adatok alapján dönt. A (2) bekezdés értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. Az állandó bírói gyakorlat szerint a felülvizsgálati eljárásban érvényesül a felülmérlegelés tilalma, azaz nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg.

Miután a felperes az új Ptk. hatályba lépése előtti időpontra nézve állította a sérelmére elkövetett jogsértéseket, ezért a jelen eljárásra a régi Ptk. (1959. évi IV. törvény) rendelkezéseit kell alkalmazni. A Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A szerződésen kívüli károkozás ezen általános szabályához képest speciális rendelkezést tartalmaz a Ptk. 349. §-a. Az (1) bekezdés értelmében államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A jelen esetben az eljárt bíróságok helytállóan ismertették a következetes és egyértelmű bírói gyakorlatot abban a tekintetben,

hogy államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése csak akkor merül fel, ha a jogalkalmazó szerv kirívóan súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási hibát vét. Valóban nem elegendő tehát az államigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség megállapításához az, hogy a mérlegelésen alapuló döntés utóbb tévesnek bizonyul. (BH 1996.311., BH 2007.187., BH 2002.223. jogeset), A bírói gyakorlat alapján is egyértelmű, hogy a nyomozó hatóság mérlegelési jogkörében eljárva dönt egy büntetőeljárás megindításáról és a konkrét személlyel kapcsolatban a gyanú fennállásáról. A gyanúhoz nem szükséges bizonyosság, elegendő annak valószínűsítése, hogy bűncselekmény történt és annak elkövetésével meghatározott személy valamely tény alapján összefüggésbe hozható. Államigazgatási jogkörben okozott kár megállapításához többlettényállás szükséges. Helytállóan állapította meg a jogerős ítélet, hogy ilyen többlettényállás az adott esetben nem volt megállapítható. A Kúria kiemeli azt, hogy a feljelentés elutasítását követően az ügyészség a nyomozás lefolytatására kifejezetten utasította a nyomozó hatóságot és ezen utasítással szemben a nyomozó hatóságnak további mérlegelési lehetősége nincs. Helytállóan mutatott rá a jogerős ítélet arra, hogy önmagában az a körülmény, hogy az eljárást bizonyíték hiányában megszüntették, nem teszi utólag jogellenessé a nyomozó hatóság tevékenységét. Megjegyzi a Kúria azt is, hogy az eljárást bizonyítottás hiányában szüntették meg. Megalapozottan állapították meg az eljáró bíróságok azt, hogy a nyomozás lefolytatása során az I.r. alperes részéről nem sértették meg a felperes személyiségi jogait sem. Az ún. „rabosítás”, illetőleg a DNS-mintavétel a büntetőeljárás megindításának következménye volt, a korábbiak szerint pedig a büntetőeljárás megindítása nem valósított meg jogellenes cselekményt. A jogellenesség hiányára figyelemmel pedig nem volt helye kártérítés megállapításának, hiszen ezáltal a kártérítési felelősség egyik alapvető eleme hiányzik, márpedig bármely feltétel hiányában kártérítés megállapításának nincs helye.

A Kúria szerint nem alapos a felülvizsgálati kérelemnek a másodfokú bíróság tevékenységével kapcsolatos azon előadása sem, hogy hiányos lett volna az iratok ismertetése, hiszen a felülvizsgálati kérelem előadása szerint az ezt kifogásoló felperesi nyilatkozatot követően az iratismertetésre sor került. Az pedig a bíróság jogszerű mérlegelési tevékenységének része, hogy mely bizonyítékokat vesz figyelembe és azokat miként értékeli, ennek a másodfokú bíróság ítéletében kellő indokát adta.

Nem alapos az illetékszámítással kapcsolatos felperesi előadás sem. A pertárgy értéke és ezáltal a fizetendő illeték nagysága a kereset beadásával rögzül, az összeg esetleges leszállítása tehát az első fokon fizetendő kereseti illeték nagyságát nem érinti. A felperes arra hivatkozott, hogy kártérítési igényét az elsőfokú bíróság 10. sorszámú jegyzőkönyvében leszállította. A felperes által

hivatkozott helyen azonban a Kúria álláspontja szerint a felperes a kereset összegét leszállító tartalmú egyértelmű nyilatkozatot nem tett. Felsorolta ugyan a korábbiaktól eltérő lapon előterjesztett kártérítési igényének egyes elemeit, olyan nyilatkozatot azonban a jegyzőkönyv nem tartalmaz, ezáltal a felperes a kártérítési igényét egyértelműen 5.194.000 forintra leszállította volna. Helytállóan járt el tehát a jogerős ítélet akkor, amikor a pertárgy értékeként az eredetileg megjelölt kártérítési összeget vette figyelembe és ennek 8%-ában állapította meg az illetéktörvény alapján a felperes által fizetendő illeték nagyságát.

A Kúria mindezek alapján a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A pernyertes alperes oldalán a felülvizsgálati eljárásban perköltség nem merült fel, ezért erről határozni nem kellett. A Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a sikertelen felülvizsgálati kérelem kapcsán a felperes köteles a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére, amelynek mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 50. § (1) bekezdése alapján került megállapításra a felülvizsgálati kérelemben immáron egyértelműen megjelölt 5.194.000 forintos felülvizsgálati pertárgy-értékre figyelemmel.

Budapest, 2015. november 18.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

AM

írnok